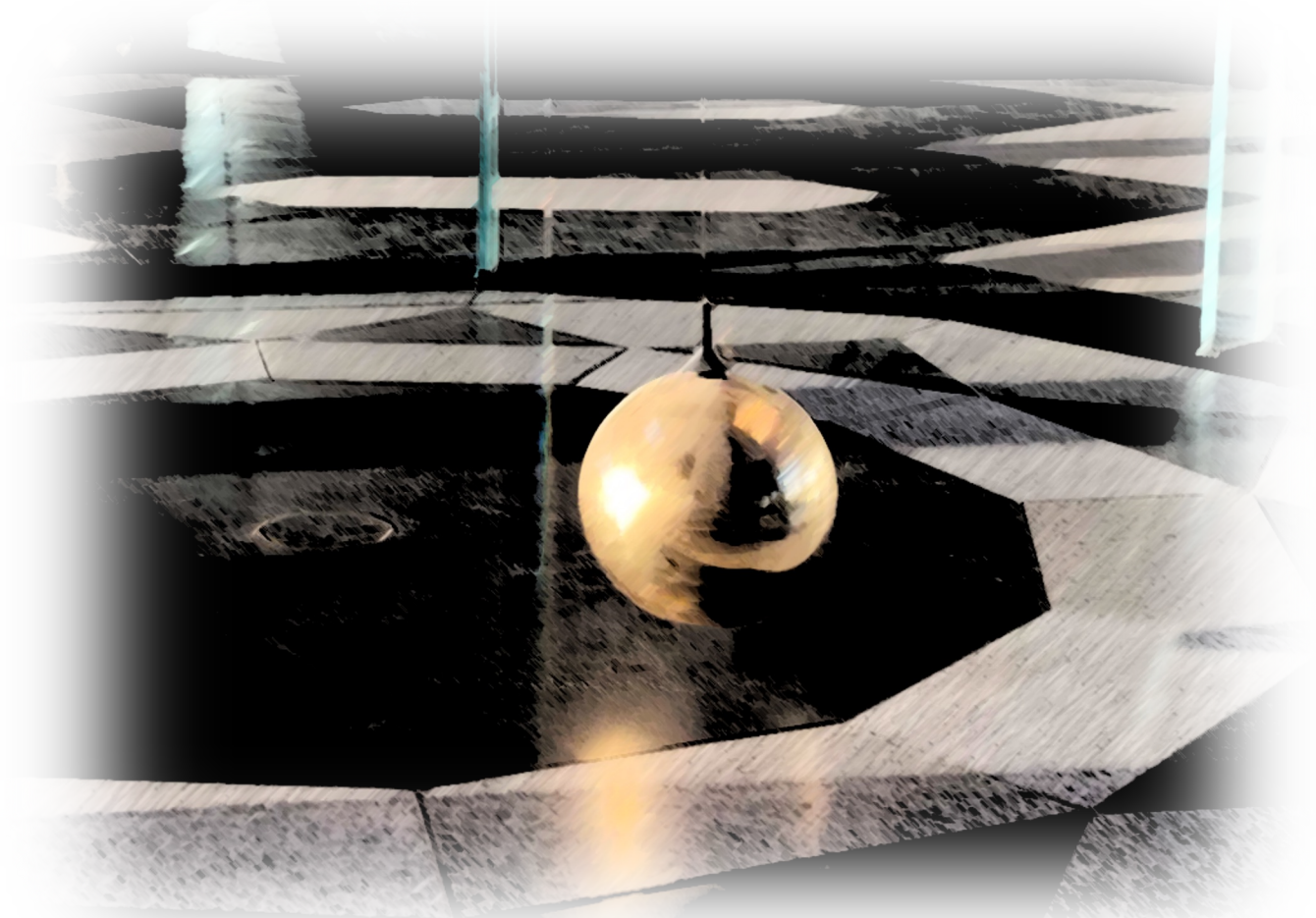

FYS-MEK1110 eksamensverksted, vår 2023

Beskjeder:

- ✓ Oppdatert formelark (se semestersiden)
- ✓ Skriftlig eksamen (papir, ikke digital)
- ✓ Ikke flervalgsoppgaver i år, ellers er oppgavene av samme type som for tidligere FYS-MEK-eksamener
- ✓ Alle enkelt- og deloppgaver teller likt
- ✓ På eksamen: jeg er i eksamenslokalet fra ca kl.16, går en runde da, og også en runde ca. kl.18. 😊

Fredag 26.05.2023

Eksamenstips

Generelle tips 💡 (I)

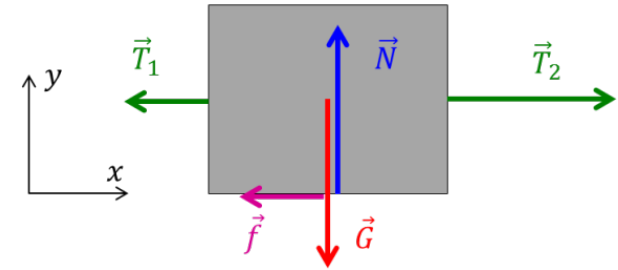
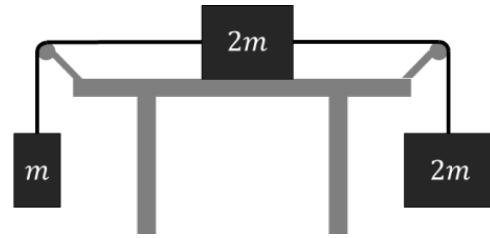
DON'T PANIC

0. Ikke få panikk! 😊
1. Les oppgaveteksten **nøye**. Hva spørres det om i oppgaven?
2. Om du synes en (del-)oppgave er vanskelig eller du setter deg fast og bruker mye tid på en oppgave: **gå videre til neste oppgave**, og kom heller tilbake til oppgaven senere.
3. Sjekk om du kan bruke en eller flere **bevaringslover**.

Generelle tips (II) – strategi for å komme igang

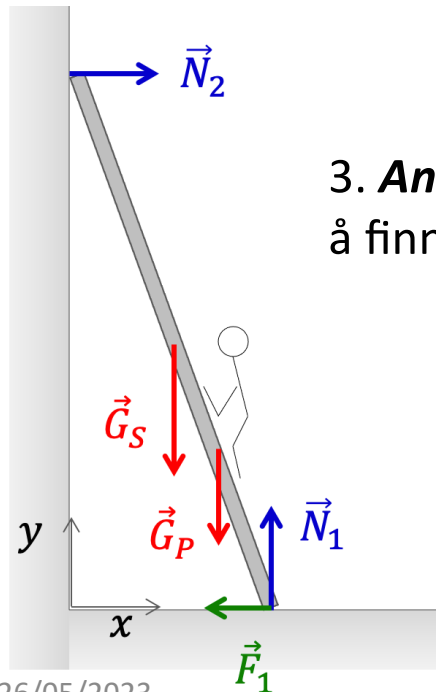
1. Start med å finne ut hva som er objektet vi ser på og hva som er omgivelser.

Eksempel: esken på bordet

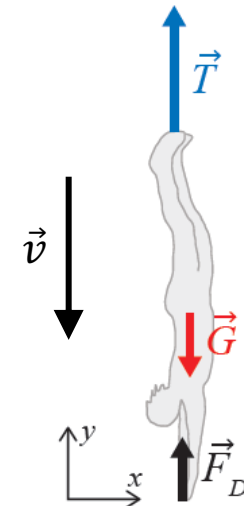
2. Tegn et frilegemediagram med skalerte krefter (og et koordinatsystem) (husk å **navngi alle krefter** når oppgaven ber om et frilegemediagram)

$\vec{G}$: gravitasjon
 $\vec{N}$: normalkraft fra bordet
 $\vec{T}_1, \vec{T}_2$: snordragene
 $\vec{f}$: statisk friksjonskraft fra bordet

3. **Angrepspunktene** er viktige for å finne kraftmomentene

4. Det kan hjelpe å tegne inn en hastighetsvektor (f.eks. hvis det er hastighetsavhengige krefter).
Pass på: ikke tegn hastighetsvektorer i kontakt med systemet, ikke bland hastigheter og krefter

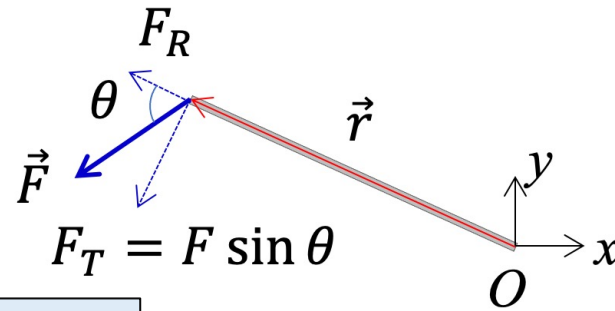

Kraftmoment og Newtons 2.lov for rotasjoner

Kraftmoment (dreiemoment)

$$\vec{\tau}_O = \vec{r} \times \vec{F}$$

$$|\vec{\tau}_O| = rF \sin \theta = rF_T$$

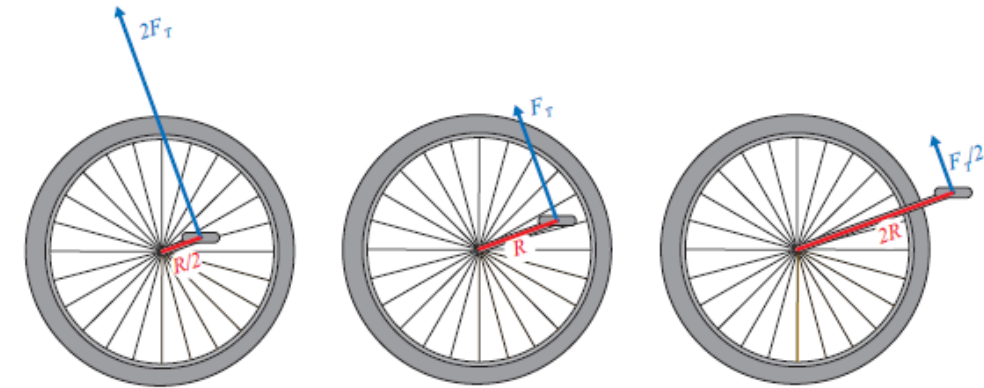

Kun komponenten vinkelrett på kraftarmen som har noe å si

N2L for rotasjoner:

$$\tau_O = F_T R = I_O \alpha$$

Netto kraftmoment τ_O er opphav til vinkelakselerasjon α for rotasjon av et stivt legeme om en akse gjennom O .

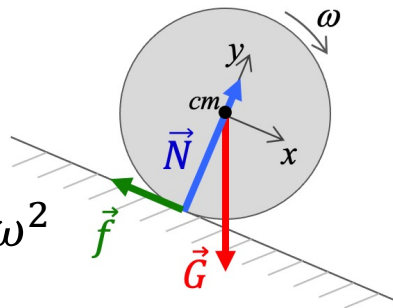

Translasjon og rotasjon

$$\text{N2L: } \sum \vec{F}_{ext} = M \vec{A}_{cm}$$

$$\text{N2Lr: } \sum \tau_z = I_{cm} \alpha$$

$$K = \frac{1}{2} M V_{cm}^2 + \frac{1}{2} I_{cm} \omega^2$$

Spinn og spinnsatsen

Spinn om et punkt O for en partikkel: $\vec{l}_O = \vec{r} \times \vec{p}$

Spinn for et **stivt legeme**: $L_{O,z} = I_z \omega$

Spinnsatsen:

$$\vec{\tau}_{net} = \frac{d}{dt} \vec{l}_O$$

Spinn om et punkt O , stivt legeme:

$$\vec{L}_O = \vec{r}_{cm} \times \vec{P} + \vec{L}_{cm}$$

Bevaringslovene

Når kan de brukes??

1. Bevaring av mekanisk energi
2. Bevaring av bevegelsesmengde
3. Bevaring av spinn

1. Mekanisk energi er bevart når det ***kun er konservative krefter som gjør et arbeid***

Unntak??

Rulle ***uten å skli*** i en helning: ***statisk friksjon***, som ikke gjør noe arbeid – mekanisk energi er bevart!

Bevaringslovene

Når kan de brukes?? 🤔

1. Bevaring av mekanisk energi
2. Bevaring av bevegelsesmengde
3. Bevaring av spinn

2. Bevegelsesmengde er bevart om **summen av de ytre kreftene på et system er null:**

$$\sum_i \vec{F}_{i,ext} = \frac{d\vec{p}}{dt} = \vec{0}$$

Kollisjoner: kun indre krefter av betydning over det korte tidsintervallet kollisjonen foregår

Elastisk kollisjon: både bevegelsesmengde og mekanisk energi er bevart (kun konservative krefter i kollisjonen)

(Fullstendig) uelastisk kollisjon: bevegelsesmengde er bevart, men ikke mekanisk energi

NB: bevegelsesmengde kan være bevart i en retning, men ikke i en annen (f.eks. bevart i horisontal retning men ikke i vertikal retning)

Bevaringslovene

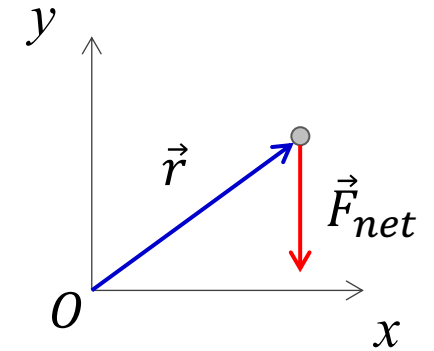
Når kan de brukes??

1. Bevaring av mekanisk energi
2. Bevaring av bevegelsesmengde
3. Bevaring av spinn

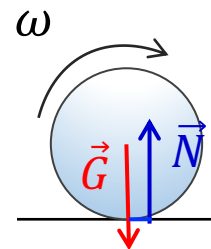
3. Spinn er bevart om **summen av kraftmomentene er null (spinnsatsen):**

$$\sum_i \vec{\tau}_{i,O} = \frac{d\vec{L}}{dt} = \vec{0}$$

NB! Spinnet er definert i forhold til et punkt!
Uten netto kraftmoment er spinnet bevart

Eksempel: en sylinder triller på et flatt gulv

Eksempel, oppgaveløsning (hvis ønske om det)

Eksamensoppgave 3, FYS-MEK1110 eksamen 2019 på tavla

Takk for i dag! 😊